

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominica, cand o cota intraga, cand numai diumetate, adica dupa momentul impregiurailor.

Pretul de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	7 fl. a. v.
diumetate de an	4 " " "
patraziu	2 " " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
diumetate de an	8 " " "
patraziu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la tot da, corespunzatori a-i nostri, si d'adrepul la: Redactiunea: Stadt, Wallfischgasse Nr. 8, Mezzan. unde sunt a se adresa si corespundintile, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntii si alte comunicatiuni de interes privat — se raspunde cate 7 cr. de linie, repetirile se fac cu pretul scadut. Pretul timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditura: Mariahilf, Windmühlgasse Nr. 29. unde se primesc insertiuni.

Viena 6/18 sept.

Pre cand guvernul a inceput a studia diferitele propuneri ce i le asternura partile pentru constituirea constitutiunala a monarchiei, diaristic'a de alta parte trage paralele intre folosele ce are se le ascepte de la o sistema sau alt'a. Intre publicistii nemti nu e solidaritate, unele diuarie ascepta se se nasca de acum'a barbatul care se li indegete veri o sistema, altele partinesc federalismul, si era altele putiene sunt pentru dualism. Asiè nemtii.

Federalismul se numesce fetul slavilor din Austria, dar tot e departe a un' in partit'a sa pe toti slavii Austriei, pre cand de alta parte nu sunt toti slavi cati se tien de acesta partita.

S'ar poté afirmá ca unguirii sunt mai solidari in dualismul lor. Dar scim ca partit'a stanga a dietei Ungariei nu consentiesce intru tote cu Deák, era conservativii precep altminte cestiunea de constituione, nu casl centrul dietei.

E invederat de aci ca guvernul voinde a multiam' tote partile, a gasi espediintele de impacare, a fi drept fatia cu tote poporale, — nu lesne va poté face decisiune pentru un'a sau alt'a, caei neci pentru un'a nu poté inca constata majoritatea precumpenitorie a poporalor imperiului.

Din parte-ne credem ca cei ce ascepta decisiuni grabnice, nutresc sperantie neindreptatite. Guvernul nu se poté cu deplina securitate repedi pre veri un teren mai nainte de a-l fi studiat, de a se fi convins ca va fi intempinat de aprobati, daca nu comune, cel putien a majoritatei.

Dualismul are se dee de pedece nu numai pentru profesiunea lui de credintia in afacerile comune ale imperiului, ci credem ca va s'o patiesca acesta si in cestiunea Transilvaniei.

Parerile barbatilor de la militia, vor independintia acestei tieri, pentru motive politice si strategice, mai vertos acum'a cauta se voiesca acesta, cand cestiunea orientului amenintia cu esplosiune, si se poté intempra ca Austria vrend nevrend se trebuisca a lua parte pentru a delaturá de la sine perichiul apropiarei colosului nordic, o afacere la care fortaretiile naturali ale Transilvaniei ar avé se implinesca mari siervitie. Dar retacand acestea se spunem numai ca Transilvania are nisece legi de la 1863 santiuante de Majestatea Sa Imperatul, care punendu-se astfel in legatura cu diet'a, recunoscú prin acesta si in fapta nedependintia Transilvaniei sub er'a noua constitutiunala.

Cand e vorba de autonomi'a si nedependintia Transilvaniei, vocea poporului roman — a majoritatei tieriei — de fel nu poté fi trecuta cu vederea, caei la din contra ea se va repeti in venitoriu, precum se repetiesc tote vocile neascultate ale poporalor.

Scopul constituirei constitutiunali a monarchiei nu poté fi de cat multiamirea tuturor poporalor, deci nu se pot face

concesiuni numai unui element si pre cont'a celor'a lalte, caei prin acesta Austria nu si-ar ajunge scopul, ci numai s'ar miscá de pre terenul de acum'a, intrand in alta cestiune forte mare: impacarea acestui element favorit cu pretensiunile celor lalte natiunalitati. — Se speram inse ca monarhia nu poté dori se intre din cestiune in cestiune, ci vre deslegare definitiva.

Acesta deslegare in Transilvania nu se poté conforma minoritatii, caei s'ar periclitá stabilitatea ei, era in Bucovina are se iee in consideratiune faptorii vieii publice, intre cari despar cu totul cei cati-va poloni de prin birourile guvernului tieriei, nu pot compune natiune polona inzestrata cu dreptul de a vorbi in numele tieriei si a decide de sorte ea. Acestia sunt in ocupatiuni, se li remane timp liber, ei cel mult pot face se studieze perfect limb'a romana, limb'a poporului cu care vine in coatingere, care contribue la salariile oficialilor.

In cat pentru Romanii din Ungaria si Banat, chiar daca magiarii cu infintiarea ministeriului si-ar duplica medilocele si incordarile de magiarisare, ei ne vor gasi purure gat'a a pastra natiunalitatea nostra neintinata. Sentimentele nostre de natiunalitate sunt mult mai dezvoltate de cat se ni le temem, daca ei nu sciu inca acesta, se vor convinge dupa cateva incercari. Daca cumva fratii magiari sub conceptul dreptului istoric precep si acei articli de lege din trecut adusi in favorul limbei magiare si spre scaderea limbei conlocutorilor, apoi avem se li spunem ca cu recunoscerea acelor articli si din partea nostra au se ascepte pana vor returna anii respectivi din istoria, cand natiunalitatea nostra va fi atat'a de amortita cum fuse atunci. Speram ca cursul natural al timpului n'are cuget se produca reactiune. De fel nu ni poté veni voia a ne supune cutarei apesari, numai pentru cuventul ca in cutare loc din istoria se pomenesce ca am fi mai suferit asemene apesare. Atare pretensiune ori procedura ar fi negatiune absoluta a veri ce progres.

Avend in vedere cele de sus, vom primi cu reserva faimele ce se respandesc érasii despre resolutiuni grabnice. Astfel „Presse“ e informata: E fapta complinita ca ministerul unguresc are se se denumésca, si apoi din dietele celor lalte tieri ale monarchiei se va compune o delegatiune care se incépa a se contielege cu delegatiunea unguresca in cestiunea afacerilor comune.

— Monitoriul Franciei publica ieri (luni) cerculariul lui Lavalette catra agintii diplomatici ai Franciei in strainetate. Acest act, asceptat de lung timp, porta datul din 16 l. c. Pre cat ni-l aduse telegraful, acest program nou al Franciei e compus intr'un ton forte pacic, si aréta ca schimbarile intemprate de curund in Europa sunt favoritorie Franciei.

„Coalitiunea celor trei curti nordice — dice cerculariul tientind la s. aliantia — s'a frant. Principiul nou ce domnesce in Europa e libertatea aliantielor. Prus-

sia estinsa asecura nedependintia Germaniei. Oplu assimilatiunei ce tocm'a s'a indeplinit, Francia nu-l poté combate, neci poté a-i paré reu, sau a privi la el cu sentimentul de rivalitate.

„Prin principiile de natiunalitate, ce le represinta si le marturesce fatia cu poporale, a imitat pe Francia, astfel Germania s'a apropiat cu un pasiu de noi, contra susceptibilitatilor neprecugetate.

„Italia asisdere s'a apropiat de noi prin idei, principie si interese. Conventiunea de septembrie, care asecura interesele papali, se va efeptu' in mod loial.

„In marea baltica si in cea mediterana se nasc marine de clasa a dou'a pentru asecurarea libertatei marilor.

„Austria, mantuita de grigile sale italiene si nemtiesci, neintrebuintiandu-si mai mult poterile la lucrari nefruptuitorie, ci concentrandu-le in orientul Europei, represinta inca o putere de 35 milioane de suflete, si pre care neci un fel de inimicetia sau interes nu o desparte de Francia.“

Cerculariul si-esprime mirarea cum opiniunea publica in Francia privesce inimici in natiunile eliberate, pre cand acestea esind di trecut inimic se apropia de Francia prin principie.

Actul continua aretand ca Imperatul Napoleone avend drept a lua rola de medilocitoriu, ar fi ignorat respunsabilitatea sa, daca ar fi vatemat neutralitatea promisa si prechiamata, si s'ar fi amestecat intr'un resbel, in care natiuni intregi s'ar fi luptat cu ur'a de rasa. Guvernul precepe anessiunile recerute de necesitate absoluta, si cari impreuna popore de acele-si datine si acele-si spiret natiunal.

Guvernul francec poté dori numai atari estinderi teritoriale cari nu altereza connessiunea lor potinte, dar cauta se lucre purure la estindere morala si politica, imbiand influinta sa intereselor celor mari ale civilizatiunei. Totodata rezultatele resbelului din urma contien invetiatura potinte: ele aréta necesitatea, ca pentru aপরarea teritoriului trebuie perfectiunata organizatiunea militara fora intardiare. Natiunea nu poté amana acesta detorintia, ce nu e amenintiare pentru nimene.

Cerculariul incheia aretand ca orisontele politic e liber de eventualitati amenintiatiorie, si ca pacea va fi durabile.

Nu putem sci daca diplomati'a francésca contéza la crediamet pentru ceste din urma?

— Candianii intr'o declaratiune scurta inmanuata reprezentantilor celor trei poteri protegátore, motivéza procedur'a lor. Ei dic intre altele ca abuserile oficialatelor i-a silit a se rescolá. Promissiunile turcesci nu le pot crede, caei ar fi a se supune de buna voia la insielari noue. Aréta profanatiunile ce Turcii le fecera mai multor s. beserice s. a.

— Guvernul Romaniei a trimis trei impoteriti la Constantinopole in cestiunea recunoscerea Domnitoriului. Francia si Anglia stau de Sultanul se-si modifice

conditiunile. Maj. Sa turcesca daca nu va vre se asculte de Francia si Anglia, va trebui se faca acesta pentru cei din Candia, Epir, Muntenegru etc.

Revista diaristica.

(r.) *Den Bucovina* primesce diariul „Zukunft“ cu datul 11 septembrie urmatorea corespundintia:

„Cestiunea despre anessarea Bucovinei la Galitia de carea vorbesc, cu serioasitate mai multe foi si anumit cele polone, da ocupatiune si poporatiunii romane din tier'a nostra. Poporul nostru e cuprins de grigia ca va cadé in partea unei natiuni vecine preferata in politica, pana ce alte natiuni astépa concessiuni latite, ba chiar visésa de egemonie a supra tierilor si poporelor mai mici.

Fatia cu atari ingrigiri ale natiunalitatilor mai mici si cu sperantiele celor mai mari noi romanii ne tienem forte mult de acea, ca principiu egalitatiei natiunalitatilor, esprimat de multi ani de catra Monarc si forte intiparit in cunoscintia de sine a poporatiunii, la schimbarea ce presta sistemului, va remané nu numai nesguduit, ci tocmá va primi realizarea lui cea mai serioasa, pentru ca numai in modul acesta se va poté face indestulire unor acuse altcum juste de o parte, era de alta parte autonomi'a specifica garantata a partilor singuratie numai atunci se va poté aduce in armonia cu puterea unitatii a imperiului.

Contra sistemului de centralisatiune spre folosul egemoniei germanismului se aretara pana a cum acusari mult putien basate; dara ore amuti-vor tote acusarile de asemenea, cand se va introduce sistem'a istorica a grupelor tieriei?

Pentru ca de asta data se ne ocupam numai de Bucovina, o tierisiora, ce la resaritul imperiului e de mare insemnitate, cum ar poté ginte romana din acesta tiera de coróna, care (ginte) prin origine, religione, moravuri, institutiuni, limba si istorie se deosebesce de Galitia intr'at'a, cum s'ar poté ea multiam' cu Galitia adica cu supunerea ei egemoniei polone?

Inca avem in memoria vie mesurile ce den Lioy, in la restimpul inlestierii administrativa a Bucovinei in Galitia, se luasera spre asuprirea gintei nostre, prin introducerea limbei polone in scolele nostre poporale, apoi prin umplerea tieriei cu deregetori poloni s. a.; ranele ce polonismul le causa poporatiunii romane in privint'a limbistica, economica natiunale, si chiar si in cea confesionala abid au prins ce va pele, dara inca nu sunt vindecate. De cumva tier'a acesta, pre langa tote ca autonomi'a ei e garantata de atatea ori si solen si ca status quo al ei s'a garantat la primirea ei, — totusi va cadé sub apasarea polonismului, atunci ea va trebui se se supuna sortei ei neincunguravere; noi inse cari cu Austria ne am portat loial, nu ne putem retiené a nu esprime sincer, cumca astfel de mesura ar fi capace a instraina si indeparta de la centrul vienes o tiera ce sciu pretiu' pusestiunea nemedilocita in regimul contral.

Pre langa diferintia partilor senguratece ale tieriei se poté asteptá mantuire pentru ea si monarhie numai de la federatiune, era acesta va succede bine numai atunci, cand fiecare individualitate de tiera cu drept de stat si-va capeta administratiunea si reprezentantia ei proprie de o parte, era de alta parte cand pentru trebile comune ele tote vor conveni la un congres de tiera general. Se intielege de sine ca oficiile administrative de justitia precum si institutiele reprezentatiunii tieriei si a cercurilor se nu mai fie plantatiunii germanismului, ci limb'a tieriei si limb'a oficiosa a oficialilor administrative si judecatoresci ale tieriei se se forme se si aici ca intralte tieri senguratece din limbele acelora, era limb'a nemtiesca se se folosésca numai in afaceri cu locurile centrale.

Acesta aretare o va combate trup'a deregetori nemtiesci ce se afla prin tierile de co-

róna, dăra se precugete ddlor cumca statul si popórele nu sunt pentru deregetori, ci ei sunt pentru aceste. Intre altele lasa se invetie ddlor a serie si a vorbî limb'a tierii in care voiesc a servi, si atunci vor fi tot asiá de bine primiti ca si cei nationali.

Decumva inse se fac obiectari contra aplicarii deregetorilor nationali si a introducerii limbelor tierii in oficiile administrative si jude-tiale, si anume că astfel de deregetori nationali folosesc postul lor mai putien pentru folosul si mantuirea tierii de cat pentru interesele lor nationale si prin urmare că dau mai putien garantia pentru detorint'a juramentului lor, atunci trebuie se accentuam că tocmai astfel de neineredere nebasata vatema prè mult popórele, si că prin ace'a bunul comun al tuturor tierilor si popórelor se servesc reu, căci dăca data incederea reciprocă ar fi sgduita scuchiar nemicita, atunci nici o mesura nu ar fi in stare a suplini acesta legatura morala a tierilor.

In fine noi romanii nu ne putem retiené a nu esprime parerea, că deslegare fericita a cestiunilor de constitutiune se pòte face numai pe calea unui congres de tierá ad-hoc, la care se se trimita deputati de la reprezentantiile tuturor tierilor singuratece de coróna.

„Presse“ dico intr'un articlu: „Propaganda dualistica“ urmatóriele:

Adunarea de la Aussee si credeul ei politic ce lu publicá, trebuie se fie avut influentia suprindiatórie a supra partii iubitorie de constitutiune a poporatiunei din tierile nemtiesci de coróna.

Inca prè bine ni aduecm a minte de desbaterile silnice den sesiunea finale a dietelor de dincóe de Laita. Atunci oratorii cei mai buni, marturisitorii principiilor celor mai liberali, cu insufletire mare pentru constitutiunea parlamentara den 26 februaru, pentru statul unit de drept intemeiat prin ea, de pe tóte tribunele tierilor, deodata si in contielegere propusera, vot de mustrare a supra politiceii din 20 septemvre, vot de neineredere pentru portatorii politiceii acesteia. Majoritatea numerósa a adunarilor, urmand impulsului cestuia si-esprimádespicat in adrese loiale si energice catra Monarc rogarea urgente pentru grabnica reactivare a constitutiunii si pentru conchiamarea senatului imp.; poporatiunea nemtiesca in fine cu bucurie se invoi cu reprezentanti ei, li si dede dovedi lamurite precum despre aplacidarea lor asiá si despre incederea-le neslabita. Astadi, abié la 8 luni dupa asternerea acelor adrese convoitorie cu constitutiunea, o

parte din acei barbati ce prè infocat se luptau pentru ele, ese in publicitate cu declaratiunea: că constitutiunea unitativa de atunci sub referintie de fatia nu s'ar mai poté sustiené, si că imperiul ar trebui se se imparta in doué tieri. Diet'a unei parti si senatul imp. al acleialte ar avé se unéscă cuprinsul afacerilor comune si pertratarile lor cu corón'a. Abaterea de la principiile ce atunci crau asiá de solen prochiamate ce jaeé in acesta declaratiune, e atat de completa, in cat de giab'a cautám motive ce o ar justificá séu cel putien infrumsetia.

Resbelul cel mare ce in restimp se incepú si fini, nu causá alta stramutare teritoriale de cat perderea Venetiei. Dăra chiar Venetia erá dintre tóte provinciile cea mai putien asimilatórie; prin cedarea acést'a inse realisarii statului unit intradever nu i se causara greutati. Mai usior s'ar poté adevérí contrariul. A dou'a urmare a resbelului, esireactiilor ereditarie austriace din legatur'a politica cu Germania, a causat in privint'a intereselor nemedilocite ale nemtilor den Austria diferentia mare de pareri; dăra chiar accia cari nu impart bucuri'a nostra despre desfacerea confederatiunii, acestui institut reciproc de ascunitate a capetelor incoronate spre luám esuri politiane a supra poporatiunei nemtiesci, — vor trebui cel putien se concóda că prin acést'a numai ce a perit un impedecament mare pentru contopirea completa a provinciilor de dincóe si de dincóe de Laita.

Intemplamintele nemedilocite ale resbelului prusesc nu sunt dăra ce astadi se face cu nepotintia séu cel putien se ingreueze reactivarea constitutiunei din februaru; din contra, acest resboiu de putiene dile a inlesnit tréba statului unit de la noi in asiá mod, cum un secul intreg al desvoltarii pacice, in linisee neturbata, nu ar fi fost in stare.

Inclinarea magiarilor, ca se conluere spre ajungerea acestui scop, e astadi, dupa resbel, cu totul alt'a ca cea de nainte de un an. Ei se schimosese fatia cu cele lalte tieri de coróna intocmai sa si cand ei ar fi castigat lupt'a de la Königgrätz. De autonomie, pentru asiá numitelo partes adnexae nu e vórb'a. Statul unit ungueresc trebuie infiintiat, dăra pentru lume nu cel austriac. Celo 65 punte cunoscute din proieptul lui Deák despre afacerile comune, ce pretind pentru Ungaria autonomie deplina, ca se nu die nodedependint'a, si proieptéza pertratarea acestor afaceri, ce ar poté duce numai la absolutismul de mai nainte séu la demarcarca statului, éra tierile de coróna de la apus le ar nemiei financiarluinte si in privint'a

economiei, — nu sunt astadi secure, cum se aude, că le va acceptá majoritatea diotei. Contele I. Andrassy si cei alalti agenti negresc cu totul dispuetiuca membrilor ai dietei unguerului a „fragedi“ in catva pre consiliarii corónéi, si mai că se si obsérva că in corcurile ministeriale a si „fragedit“, si cumca este in-olinar a privi degiá de invingere, dăca proieptul monstros de delegatiune alui Deák s'ar primí si inca fara ingustari de catra partija ultra-magiara. Inse dăca politica den 27 septembrie, ce-si cautá basea in recunóscerea principiului dualistic si in constitutiunea ungueresca den 1848, astadi o gat'a volniciei magiare a face concessiuni mai mari de cum ea sengura intentiuná la inceput, atunci acésta precedintia totasi nu dá impuls anteluptatorilor partitei de constitutiune, ca se-si pareséca flamura proprii, éra aceluasi ministeriu, ce ei mai nainte pentru un dualism cu mult mai moderat l'opumnau, acum se i dec mai mult, concessionand dualistilor magiari. Programul de la Aussee este in caus'a principala programul ministerial, éra barbati ce l'au subscris sanctiuneza prin acést'a patent'a din 20 septemvre. Din diu'a acc'a ei sunt partasi ai contelui Belcredi si e verosimil că, precum sunt toti renegatii politici, ei vorfi si cei mai insufletiti. Astadi degiá pasiesc mai departede cat acest ministru, căci ei sunt cari proieptéza actiune nelegale si necompetente, nemicirea constitutiunii, ce nici 20 septemvre nu o suspendá, ci numai in parte o lipsi de valóre pre un timp, pana la ajungerea óre carui scop detiermurit.

Acésta schimbare in relatiunile tierii, ce caracteriséza arectarea cea tot mai cutezatóre a unguerilor si poftele lor deosebite ce tot se mai inmultiesc, provóca mai mult de cat tóte, ca se se tiena la constitutiune si nici de cum se se pareséca fara opunere acest paladiu al libertatii. Acésta abatere este un act rar de lasitate politica, ce se invólva numai prin vederea scurta politica acelor'a ce lu privesc de medilocol cel mai apt spre asigurarea libertatii nóstre constitutiunale. Unica invetiatura aurita ce o potura luá de la incederea magiarilor de constitutiunea lor gaurósa si recunoseut neposibile, n'o observéza ei, si cu frivolitate copilaréza intore spatele edificului scutitoriu al legei fundamentale, fara se aiba si cea mai mica garantia, că candva vor ajunge ei un'a mai buna séu si numai un'a asemene, provediuta cu drepturi politice.

Căci barbati de la Aussee sciu si au dovedit'o senguri de sute de ori cu tóta pomp'a dialecticeii juridice, cumca numai senatul imp.

intregit e indreptatit a straformá, constitutiunea esistente, si că delegatiunea paritetica ce unguerii o ofer ca concessiune estrema, forméza contrarietatea cea mai otarita catra parlamentarismul modern, ce sengurel garantéza libertatea, catra care ace'a se reduce ca absolutismul rusesc la constitutiunea engleséca.

Cand pronunciarii din Aussee i atribuim insemnotate asiá trista si amenintatórie cu perichiu pentru desvoltarea libera a tierii nóstre, o facem numai pentru voi'a unui om sengur. Sperám a vedé numele Kaiserfeld in fruntea unui ministeriu, dupa retragerea lui Schmerling, care opul inceput de cest din urma si de loc impedecat, adeca contielegerea cu Ungaria pe basea constitutiunei din februaru va incepe si duce in sfersit. Si dupa incederea contelui Belcredi, d'a viri dualismul moderat ce se prevede că in scurt se va frange de cerbicositatea cunoscuta a unguerilor, a fost Kaiserfeld o persóna dintre cele mai apte d'a ajutá idea statului unit spre invingere in amendóe partile ale tierii. Si acum vedem numele acest'a in list'a candidatilor (facuta de ungueri) pentru ministeriul dualistic venitoriu al tierilor de dincóe de Laita, si inca nu contra ei cu contele Belcredi, care cam deodata tiene ministeriul de stat éra mai tardiu pòte că va primí presiedint'a ministeriului tierii ce se va creá pentru delegatiunea afacerilor comune. Ministeriul dualistic Kaiserfeld-Belcredi e eevivoc cu perderea Stiriei pentru partia creditiósca constitutiunii a statului unit al parlamentului. Căci Kaiserfeld e póte unieul membru al senatului imp. care are influentia nedisputabile a supra poporatiunei intregi nemtiesci d'intr'o tierá de coróna. Prin acést'a inse contelui Belcredi si proieptului dualistic de constitutiune al lui li e ascurata majoritatea dietei generale ce se va conchiamá mai curand, éra statul unitativ parlamentar al Austriei e pentru un temp amanat. Politici intiepti privesc dăra dualismul cu ochi amicabili si cugeta ca se folosésca bunótatea lui — firesce spre bunul comun! —

Partia nemtiesca federala progresista publicá urmatórea declaratiune:

„Partia nemtiesca federala den Viena, a carci compunere o causá, pro cum se scie, despartirea silita de patri'a nemtiesca, silita fiind de amic si neamic spre precisarea programului ei ofere prin acést'a criticeii publice un proiept, ce nu-si linguesce a fi statut stabil, gat'a si nestramutabil, ci numai un proiept modest la transactioni mai late, un obiept al desbaterii publice, o declaratiune a partitei.

FOISIORA.

O privire scurta critica

a supra poesielor dlui Vulcanu esite mai deunadi de sub tipariu in Pesta.

Nainte de ce voui tratá despre poesiele sus-numite, fie-mi ertat se fac o paralela intre poetii nostri romani den Austria si intre poetii romani de peste Carpati, amintind ici colé si despre poetii latini si greci cate ce-va.

Cred că n'ar fi de prisos, se discutiedu in putine sire intrebarea: „Den care causa adeca nu se potura radica poetii, si — cumu-i mai clasifica un foisiorist al „Concordieii“ — poetastrii romani den Austria la acca trépta de perfeptiune, ca se se póta asemená cu cei de'n Romania?“

Poetii de peste Carpati, provediuti ce e drept cu medilóce mai favorabile, se'ngrigira mai antaiu ca se se provóda cu sciintiele necesarie, pentru a poté precepe ce va se dica a fi poet, si éra-si ce va se dica a face versuri. La desvoltarea gustului lor poetic adusera fórte mult si caletoriele lor facute prin diferitele tieri mai civilisate ale Europei, prin cetatile cele mai renumite, prin regiunile cele mai incantatóre, si pre la tiermii marilor cei mai poetici. Astfelu canta marele Alesandri despre scriile frumóse, ce le-a petrecut pre valurile marii prin gondoletele de la Venetia leganandu-se in visuri fericite pe bratiile idealurilor sale, pre cari ni le descrie densul cu atat'a foc si dulcétia! Si dăca te-a ndicestrat natur'a pre langa acestea inca si cu darul poesiei, apoi se nu poti cantá afluandu-te in imprejurari de-al de-aceste?

Astfelu culege marele Bolintianu margaritarele sale de pre malurile Bosforului in-

cantatoriu, si canta despre idealurile ce le vediu in visurile fericirii sale, si apoi plange, cand le vede că despar in undelo instelate ale Dardanelelor. Si dăca simtiesei in sufletul teu schintea focului poetic, apoi se nu poti cantá? Ba diu vrend nevrend ti s'ar face se canti, prèmblandu-te pe astfelu de locuri!

Astfelu se premba marele Sion pro la Movil'a Rabiei (in Besarabia), si vedind decaderca fratilor sei sdruccinati de catusielo jugului strain, se patrunde de sórtea lor cea amara, si-aduce a minte de glori'a strabunilor sei, se adreséza catra movila, si o intréba despre venitoriu, ca nu-i respunde nemica; căci movil'a este un orachiu mut, dăra poetul se ndestuléza si cu aceea, ca se aiba cui versá plangerca despre sórtea fratilor sei. Apoi se nu poti plange, cand te poti aventá si cerceté locuri de acéstea, ce-i destépta 'n suflet simtientiinte de durere si compatimiro?

Prin acéstea nu voui se afirm, cumca numai caletoriile prin tieri departate, cercetarile regiunilor romantice ale Elvetiei, ale Italiei, ale Bosforului, séu ale altor locuri si cetati vestite prin istori'a lor de ori si ce foliu, pot produce poeti si literati mari; ci voui se die numai, cumca impregiurarile aceste ajuta fórte mult la desvoltarea talantului, căci prin frecari de felul acést'a caseiga poetul pe cale practica rutina, finétia, gustul estetic, cunoscenti'a feliuritelor caractere de ómeni, escusint'a si sublimitatea in apresiuni si'n descrierea idealului, ce va se-l repesinte. Dăra lucrurile acéstea, ce le póte caseigá unul prin prapsa, le póte caseigá altul prin teorie, adeca prin studiu. Dreptaceea studiul este a dóu'a cale pe care póte ajunge omul la perfeptiune. De altminte tierile romanesci sunt destul de frumóse, in cat dăca este un poet roman atat de fericit, ca se lo cunóscă barem in catva, apoi aveva densul destul material, ca se póta cantá.

Pentru ca se póta devini cine-va poet a-deverat, se cere se 'mpreune teori'a cu praps'a, pentru că nu este destul a face versuri, ci prelanga acést'a se cere, ca versurile se contiena in sine totodata si poesie. Spre scopul acést'a se recere cetiroa, ba studiarea opurilor celor mai renumite atat nationale, cat si din alte literaturi straine, éra mai ales cetiroa si studiarea clasiceilor latini si greci, pe cat se póte in original, altcum si'n traducere. Căci dăca nu-ti conced impregiurarile, ca se poti caletóri pana la Troia, ca se-i amiri ruinele ei, ce fura scaldate prin atat'a sange de eroi, apoi ia-l pe Omer a mana, si el te va straporá si vei sburá cu densul peste tóte campiile antice ale eroilor sei. Dăca vei se te faci cunoscut cu forul roman, si cu intemparile ce s'au stracurat peste el, apoi fa-te cunoscut cu Oratiu, si el te va duce pe-acolo, si-ti va spune despre acéstea, si despre altele multe. In fine dăca voesci se te faci cunoscut cu poporul roman, intr'a caruia limba ti place se faci poesie, apoi invétia-i mai antaiu limb'a inse bine, bine, si dupa acést'a studiéza-l si pre el, adeca insusitatile, datinle, si caracteriul lui. Si cand faci poesia бага de séma, ca se nu-i pestritesci limb'a, in carea voesci se-i canti, cu barbarismo, pre cari densul nu le cunóscé; căci altfelu neci poetul nu l'a preceput pe el, neci el nu-l precepe pre poet.

Procedur'a acést'a o aflám la poetii nostri, den Moldoromania, cari trebuie se ni sierbiesca de indreptariu. Căci dăca citim poesiile lui Alesandri, apoi vedem numai de cat, cumca barbati acést'a pre langa tóte studiile si caletoriile sale, pro langa tóte cunoscentiile, ce si le-a caseigat pren feliuritele frecari cu societatile diferite, a facut totodata studie profunde in limb'a, datinele, si caracteriul poporului. Fiecare doina, fie-care balada ni represinta modul de cugetare si viétia poporului in curatétia cea mai eclatanta. Dăra virtutea cea mai mare

a poetului acésta este limb'a sa, cea dulce, usidra si ferita de ori ce strainism, carele nu si-a caseigat dreptul cetationesc in limb'a poporului; dăra pentru aceea i si precepe ori si cine poesiile lui, ne fiind nevoit ca se 'nvetic mai antaiu latinesce.

Astfelu este Alesandri, si pentru acést'a candu-i place o domnisóra, pe carea o vediu le un bal intr'un salon infrumsetiat cu porfira si cu vison, cand vediu el, die, o domnisóra de felul acést'a, si se 'ncantá de frumósetia ei pana 'ntr'atat'a, in cat se simto nevoit se cante, spre a-si poté aliná focul inimii sale, apoi o numese in cantecele seu: ingerasiu, séu nimfa, séu dina etc. etc., inse neci cand n'o degradéda pana 'ntr'atat'a, ca s'o numésca lele, séu lelisióra.

Éra dăca vede pe fat'a unui plugariu den nescare sat, ducand apa de la fontana, si fiind ca frumósa, i placo poetului, si cere apa de la ea numai decat, ca astfelu se-i póta furá un sarutat, si plin de multiamiro incepe a cantá despre ea, apoi o numese: fata, séu fetitia, séu copilitia etc. etc. inse neci acést'a n'o numese lele, in scurt canta despre dens'a asiá, in cat indata vedi, ca este o copila simpla de tieran, éra nu o domnisóra den nescare salon séu balcon.

Éra cand are de facut o'o vragitóre, de la carea poftesce poetul ca se-i caute'n palma, séu in bobi, apoi o numese: mama betrana, séu lele, séu matusia, ba de cum-va-l iórta impregiurarile, apoi o numese si hircá séu baba, fiind incredintiat, cumca mamele pastorilor, vragitórele etc. etc. primese epitete si de foliul acést'a, fara ca se-i face proces poetului pentru că li-ar fi atacat onóra.

(Va urmá.)

inca o scie acést'a, cà in Optobre an. tr. fiind el aici la Bucuresti si aflandu-se intr'o di la dn. Papiu, directorul departamentului a venit acolo si i-a citit statutele si numele. Mi aduc a minte, cà între alte reflexiuni ce s'au facut, Baritiu s'a rogat ca se-l stérgea din catalogul acelei societati, dicend cà el se tiene de alta specialitate si a recomandat in locul seu pe un preot de la Resinari si pe un profesor din Brasiovu filolog de profesiune, al carui nume l'am uitat; i s'a dat inse spre respuns, cà nimene nu vrea ca n'ou'a societate se se compuna din 21 membri tot numai filologi, cà asié ar fi prè multi, ci guvernul voiesce se între si alte capacitati, anume ómeni de stil bun si érasii de talinte organizatòre, pentru cà nici un roman n'are de cuget a remané numai pe langa gramatica si dictionariu, ci planul este copt pentru o academia de sciintie, la care apoi va potè concurge si dn. Manguica, numai pana atunci se parásca manierele zapóilor si ale epistatilor si se invetia distinge între: justificà si recitificà.

LIBERTATEA INDIVIDUALE

Discurs tinut in sedint'a de la 24 aug., a Asociatiunii amicilor Constitutiunii.

Domnii mei,

I.

Am luat sarcin'a, dupa cum v'a esplicat onorabilele presedinte al societati amicilor constitutiunii, spre a vorbi despre libertatea individuale, *habeas corpus*, si de modificariile ce constitutiunea cea noua reclama se se aduca sistemului nostre respresive.

Sunt detor anca de la inceput a ve preveni cà nu viu aici a presintà cestiunea libertatii din punctul de vedere filosofic, nici a desfasurà osebitele sisteme care au potut luà nascerere de la Socrate pana la Descartes. Acést'a ar fi pe d'asupra poterilor nostre. Cestiunea va fi presintata numai drept punctul de vedere juridic. In domeniul suptului chiar me voi silfi a traduce limb'a sciintei spre a potè fi intieles de toti, evitand cat se potè pedantismul, càci dupa cum a dis sfantul Pavel, „asiu desfiintia invetiatur'a invetiatiilor si asiu nimic intieptiunea intieptilor.“

Ve marturesc, am tóta consciint'a dificultatii subiectului ce me incerc a desvoltà; si daca am curagiul a me presintà inaintea domniei vòstre, o fac acést'a intemeiat mai mult pe indulgent'a cu care ati primit cuventarile cate le am tinut, in public, de cat pe cunosciintele si talentul meu.

Mai nainte d'a intrà in materia fie-mi permis a propune o cestiune care, dupa a mea parere, este de un mare interes practic. Idei'a de libertate n'o gasim noi esistend in institutiunile nostre sociale si n'trecut? Cu alte cuvinte, natiunea noua, in alte epoce si in alti tempi n'a inaltiat ea templuri libertatii? Nu me 'ndoiesc, domnilor, un singur moment nu veti esità a respunderi afirmativ. In timpii cei mai vechi ai istoriei nostre, spiretul independentiei nationale si-luase sborul seu. Un om a carui memoria va remané nestérta in istoria a plantat singur stindariul libertatii. Domnul Tudor, care a luptat pentru a spriginfi pe cei slabi in contra celor poterici, pentru a aperà dreptatea; si domni'a vòstra sciti — *nu este libertate fara dreptate!*

Acest om mare nu fusese intieles de secul seu. D'o data cu caderea lui si dreptatea mult timp a fost eclipsita pe orizontele Romaniei; mult timp, in urma, vail cel slab a fost opres de potentatii tierii!

Cu tóte acestea seminti'a erà pusa bine, in terem bun, si vedem inainte de 48, spiretul independentiei, dorinti'a de libertate, cu tóte pedicele ce-i se ópunea, facend progrese gigantesce. Asociatiuni literare se forméza. Scólele nostre se implu de discipuli cari alérge s'asculte preceptori inspirati in adever, de spiretul libertatii. Poeti, istorici insemnati nasc si lucrédia, fara obosire, ca se pregatésca n'ou'a epoca de vietia a poporului roman! In fine óra invierii a sunat! Constitutiunea din 48 inscrie pe frontispiciul seu, trei mari principie, *libertate, dreptate, fratia séu egalitate.*

Trei lune in urma nu se mai gasia nimio. Ómenii cati luptasera pentru realizarea acestor mari principie, langediau, care in inchisoriele tieroi, care in esiliu rodiend panaea cea amara, uscata si uduta cu lacrimile suferintiei. Ei nu luasera drept respalata de cat calumniele

nostre séu laturile ce cursera dupa manele, idóse ale Proconsulelui Pilat, si care s'a fost aruncat in fati'a lui Crist. Si cei cari nu sciu credeau cà s'a sfarsit cu dreptatea si cu libertatea. Nu pere insa sementi'a ce a fost uduta cu sangele unei natiuni, nu pere credinti'a ce este astfel bine plantata in anim'a unei natiuni si are propagatorii, apostolii iei.

Europa a audit, a 'nticles, a vediut si cati-va ani mai in urma tractatul din Paris care a regulat cestiunea oriintelului si pozitiei tierii nostre, a facut se se scrie in conventiunea principiele constitutiunii din 48. Insa tot acei ómeni din 48 s'aret pe scena; tot densii trebuie se lupte din nou, de si acum albiti, ca se de taria si vietia unei natiuni slabita prin cuntul muscalesc.

Conventiunea din Paris garantà si dens'a libertatea individuale, si inviolabilitatea domiciliului, precum n'ou'a nostra constitutiune garantésca d'ajuns tóte libertatile publice.

Inse, din nenorocire, conventiunea remase, anca d'a dóua di litera mórtã si noi, cu manele in sin, priviam cum se calca in picióre libertatile nostre, c'o nepesare vinovata; ne vrednica d'un popor liber! Umbr'a chiar a libertatii facea frica tiranicii, si la 2 Maiu ca aplóta o ideia drépta a poporului, inradacinata din 48, improprietarirea tieranului pe acea neinsemnatòre particica de pament ce legile tieriei i-a rezervat-o ca un'a ce erà in parte rescumparata cu sudórea fruntii sale, si transformand acea ideia drépta ce nu erà a sa, intr'o arma de destrugere, sfaramà cu dens'a libertatea, si chiar acea bine facatòria ideia a improprietarii satenilor o face vetematòria pentru cat-va temp si pentru proprietari si pentru sateni.

Scim toti, domnilor, cum totul a fost parodiat pana chiar si lucrurile sante. O singura nópte (11 Fev.) in sa fu d'ajuns ca se ruineze un edificiu minat pana in basea sea. Tot ómenii din 48 sunt inse in capul miscarii, nedespartiti de devis'a libertatii, care acum fu sustinuta d'un numer insemnat de barbati din clasile mai luminate. Resultatul mentuitor al acestei miscari este n'ou'a nostra constitutiune, care trebuie se fie d'acum nainte catechismul poporului roman.

Dar pentru ce, domnilor, pan'acum libertatile nostre, cu tóte incercarile cate s'a facut, cu tóte sacrificiele cator-va ómeni, aceste libertati, dic, n'a prins radecini tari in senul societati nostre? Respunsul este lesne. Fiind cà la 48, afara din eroicii pompieri, am esit cu flori inaintea invasiunii si la 64 am ingenuchiat inaintea tiraniei. Se nu dormim dar si n'viitoriu, domnilor! cu tóta increderea ce avem in constitutionalismul celor ce vor fi chiamati la putere, se nu dormim inse càci cu forti'a nimene nu ne potè face cetatieni constitutiunali; cu sil'a nimene nu ne potè da de mancare. Asià dar, se fie bine constatat cà, daca pana in acest moment, libertatile nostre nu sunt consolidate, de si constitutiunile nostre au prevediut esistinti'a lor si posibilitatea de a le posede, numai noi suntem culpasi. Se ne marturim erorile ca se ne putem indreptà si se fim scutiti in viitoriu de suferintiele trecute.

(Va urmà.)

Economia.

Tergul de Viena.

Merca cruda din Ungaria 14 fl. 50 — 15 fl. 50 cr. de cent. cea galbena 16 fl. 50 — 17 fl. 50. Din Banat nu fu la terg.

Cér'a din Banat si Ungaria 112—115 fl. de cent.

La n'a din Transilvania 122 fl. centenariul; Jalomitia 94 fl.; Romania-Mare 88 fl.; Romania-Mica 78 fl.; Banat 60 fl.; l. tigia den Banat 75 fl.

Cele lalte articule pastrara pretiurilo, ici colè diferentia mica.

Doi teneri gasesc aplicare

In negociatori'a de moda a subscribului se potfesc pentru aplicare doi invetiacei, cu conditiunile urmatòrie:

- 1) Se fie pestreut anul 12 al etatei (verstel.)
- 2) Se aiba cunosciinta deplina a limbelor: romana, magiara, si in catva a celei nentiesci.
- 3) Se fie absolvat scól'a reale inf. séu cel putien trel clase gimnasiale.

Doritorii de a competi sunt inescintati prin acést'a a se adresà catra subscribul pana in finea lunei cur. verbalminte ori in scris, deslucirile mai pro larg la dorinti'a cutarua se vor dá prin epistóla privata.

Beiasiu — Belényes — (cottul Biharei) 13 sept. 1866. (1—3) Demetriu Fekete **Negreanu** negociatoriu.

VARIETATI.

— Luni primi Majestatea Sa Imperatul in audiintia desclinita pe reprezentantele Prusiei br. Werther.

— Federic Bómches cunoscutul deputat dictal din Brasiov, a repausat.

Cursurile d'in 17 septembren. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	54.50	54.75
„ contributionali	99.50	99.75
„ n'oué in argint	82.50	82.75
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	75.50	77.75
Cele nationali cu 5% (jan.)	68.50	68.70
„ metalice cu 5%	59.50	59.75
„ „ maiu—nov.	63.60	63.90
„ „ 4 1/2% „	51. —	51.50
„ „ 4% „	45.50	46.50
„ „ 3% „	34. —	34.50
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	70.50	70.70
„ „ 1860 1/2 in cele intrege ..	79.50	79.70
„ „ „ 1/2 separata ..	85.50	86. —
„ „ 4% din 1854	74. —	74.50
„ „ din 1839, 1/2	146. —	147. —
„ banci de credit	120.50	121.50
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	80. —	81. —
„ imprum. princip. Eszterházy à 40 fl. ..	—	—
„ „ Salm „ ..	26.50	27.50
„ „ cont. Palfy „ ..	21. —	21.50
„ „ princ. Clary „ ..	24. —	25. —
„ „ cont. St. Genois „ ..	21. —	21.50
„ „ princ. Windischgrätz à 20 ..	16.50	17.50
„ „ cont. Waldstein „ ..	19.50	20.50
„ „ Keglevich „ à 10 ..	12. —	13. —
Obligatiuni desarracinatòre de pament:		
Cele din Ungaria	67. —	67.75
„ Banatul tem.	66.50	67. —
„ Bucovina	64. —	65. —
„ Transilvania	63.50	64.50
Actiuni:		
A banci nationali	714. —	716. —
„ de credit	152.90	153.10
„ „ scont	585. —	590. —
„ „ anglo-austriace	75.75	76.25
A societatei vapor. dunar.	453. —	455. —
„ „ Lloydului	198. —	200. —
A drumului ferat de nord	162.80	163.20
„ „ stat	185.60	185.80
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	120.80	121.50
„ „ „ sud	207.50	208.50
„ „ „ langa Tisa	147. —	147. —
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	177. —	178. —
Bani:		
Galbenii imperatesci	6.08	6.10
Napoleon'd'ori	10.26	10.27
Friedrichs'd'ori	10.75	10.85
Suverenii engl.	12.85	12.95
Imperialii rusesci	10.50	10.55
Argintul	127.75	128.25

— *Carta geografica politica*, n. renumita de la Paris, ci alt'a nascocira (Austria se estinde la resarit prin Bosnia, bia etc.

— *Contributiunea* in Praga e i stantia cu 360,000 fl., nesocotind aci bu comunale si cel provincial (daca se potè astfel.)

Institutul „Betti si Marie Fröhlich“

Institut mai inalt pentru creșterea fetelor.

In Viena, (Stadt, Franciscanerplatz nr. 1.

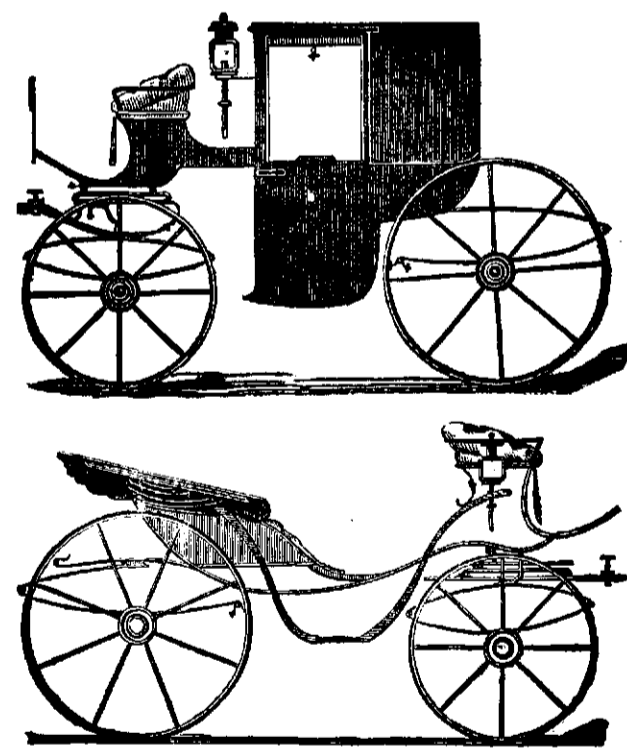
véra: in Helenenthal, langa Baden, Karligasse nr.

Institutul acest'a ce existe de 17 an renumit in cele mai indepartate cercuri, bucura si de autorisarea in. c. r. guvern cum si de repetite laude prin diferite publice d'in Austria si Germania, este in prin esperintia de mai multi ani, prin r róse caletorii pe tot continentul Europ mediloc prin base materiala ascurata, pri ganisatiunea cea mai acomodata si prin r sca poterilor celor mai bune de instruire rantà pentru educare completa sciintifica. ciala a invetiaceilor lui, cari se instruaze sebit si in sciintia religiuaria. Religiune or. se propune deosebit in tóta septeman preotul grecesc local. Orenduél'a acést' existe pana acum nici intr'un institut. De tarea fisica se ascura prin localitatile in tului fórte acomodate pe loc liber langa si prin o locuinta de véra stabila in cel frumos tienut al Vienei (in cas'a proprie la tíera.)

Programe deslucitòrie cu tarifa com si fórte moderata a pretiurilor, se trimit la dorinti'a fiesce-caruia.

Subscribul ca roman si ingrigitoriu tru mai multe damicele ce prin recomen nea mea au intrat in institutul acest'a, pe recomand tuturor parintilor ingrigiti de cerea ficel lor.

B. G. Popovici
Wien, Fleischmarkt

Gottfried Ziegler

Fabricant de trasura

(carutie)

Landstrasse, Hauptstrasse Nr.

in Viena

gatesce totfelul de trasura (carutie gala, de sioase si de voiagiu, dupa delul cel mai nou, d'in calitatea terialul cel mai bun, cu pret cele mai moderate.

Doritorii de a se incunos despre modele si pretiu, se vor a catra fabricant de a dreptul.

Lampe de petroleu

cu ce mai eminenta constructiune. Fasonulu cel mai nou elegant cu cele mai moderate pretiuri de fabrica d'in prii c. r. priv.

fabrica de lampe de oleiu austriaca

a firmei:

GEBRÜDER BRÜNNER

in Viena

Magazinulu: Cetate, Kärntnerstrasse Nr. 46 Heinrichsho

Fabric'a: Mariahilf, Magdalenenstrasse Nr. 10.

Sticle cilindrice d'in cea mai buna calitate de iaga, prearse, in neg vinu nainte sub numirea: „cilindru de phönies (Phönix-Cylinder) preveduite cu sem nostru B pecum si tóte objeptele de sticla ce se tinu de lampa.

Depositu de materii ardiatorice pentru salonu d'in petreolu cur american si oleu solar in calitatea cea mai buna pentru cele mai moderate pri uri locale in transito-magazinul nostru. — Liste de pretiu si depingeri de lamj nostre se tramit postitorilor franco.

Fratii Brünnner.